

Saimaannorppa

Uutiskirje maaliskuu 2022

Keväistä valoa!

Vaikka maailma myllertää ympärillä uhkaavasti ja mielissä on epävarmuutta, luonto elää vuodenkierron mukaan. Ainakin norpat – ja monet ihmisetkin – ovat nauttineet runsaslumisesta talvesta. Nyt mennään jo kevättä kohti, ja valo lisääntyy.

Juuri nyt kinoksissa käy kuhina, kun norppaemot ovat synnyttäneet kuuttinsa. On siis aika muistuttaa pesimärauhasta. Jäiden lähtöön asti emot imettävät kuutteja, ensin pesissä ja myöhemmin niiden jäänteissä sekä avojäällä. Jos liikut nyt Saimaalla, kierrä pesimäalueiden rantakinokset kaukaa.

Eikä kestä kauan, kun keväiset kalastusrajoitukset saimaannorpan turvaksi alkavat. 15.4. alkaen verkko-kalastus on kiellettyä keskeisillä norppa-alueilla. Kielto jatkuu 30.6. asti, muikkuverkkojen osalta 20.6. asti. Verkot ovat kuitenkin vaarallisia norpille ympäri vuoden, joten tämä täytyy pitää mielessä niin kalastettaessa kuin kalaa ostettaessa.

Vähitellen alkaa näyttää siltä, että tapahtumia voidaan taas järjestää. Kevät mennään vielä hieman varovaisissa merkeissä, mutta viimeistään kesällä alamme nousta koloistamme järjestämään tapahtumia ja osallistumaan muiden järjestämiin tapahtumiin. Vielä oma tapahtumakalenterimme on melko tyhjä, mutta kannattaa seurata ilmoittelua verkkosivuilla ja somessa.

Saimaannorppaemon maidon rasvaprosentti on 40, joten kuutti kasvaa nopeasti ja saa ympärilleen lämmittävän rasvakerroksen. Emo imettää kuuttia toukokuulle saakka. Kuva: Juha Taskinen.

Muistathan seurata norppatiedotusta myös täältä:

[Saimaannorppa-Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton saimaannorppa-sivut](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piirin Facebook](#)

[Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirin Facebook](#)

Lisäksi Saimaa- ja norppa-asioita on vaihtelevasti esillä myös muilla luonnonsuojeluliiton Saimaan alueen piirien ja paikallisyhdistysten sivuilla.

Tulevia tapahtumia:

Luonnonsuojeluliitto järjestää tai on mukana seuraavissa tapahtumissa:

13.3. Pipolätkäturnaus, Kisapuisto Lappeenranta

15.3. [Katiskatalkoot](#), XAMK Mikkeli

Maalis-toukokuussa tulossa katiskatalkoita, seuraa ilmoittelua

23.3. Norppailta etänä vapaaehtoistoimintaan ilmoittautuneille. [Lue lisää ja tule mukaan](#).

Tervetuloa mukaan!

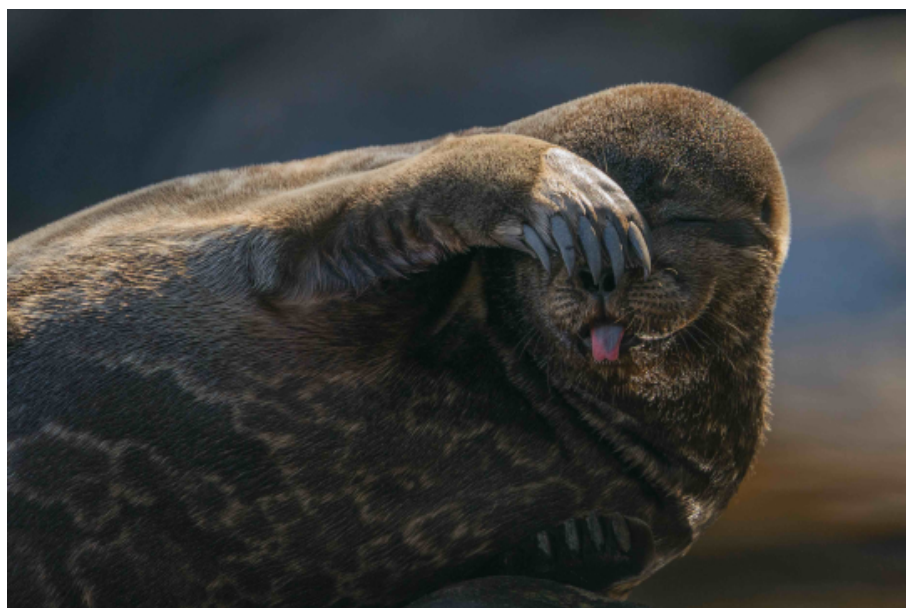
Saimaannorpan suojelun strategia

Ympäristöministeriö on laatinut vuonna 2012 Saimaannorpan suojelun strategian ja toimenpidesuunnitelman, joka päivitetään joka viides vuosi. Tänä keväänä on taas tuon päivityksen aika.

Työtä on tehty [ministeriön nimeämässä](#) asiantuntijaryhmässä, joka koostaa tietoja ja tekee esitykset niinkään ministeriön nimeämälle suojelutyöryhmälle, joka lopulta päättää strategian ja toimenpiteiden sisällöstä. Luonnonsuojeluliiton edustus on suojelutyöryhmässä (seurantaryhmä).

Keskeisenä asiana strategiassa ovat suojelun tavoitteet. Tällä hetkellä saimaannorpan kannan lukumääräistä tavoitetta ei ole määritetty, vaan tavoitteeksi on asetettu suotuisan suojelun taso. Sen sijaan kannan kasvunopeudesta on käyty kiivastakin keskustelua, ja tuloksena on epämääräinen kompromissi.

Aiemmin kannan kasvunopeudeksi määritettiin keskimäärin 3–4 % vuodessa viiden vuoden tarkastelujaksolle. Suojelutoimien ansiosta kannan kasvu on saatu paikoin nousemaan jopa yli 5 %:iin vuodessa. Asiantuntijatyöryhmässä todettiin, että tavoitteena pitäisi olla vähintään 5–6 %. Nyt kun tähän on päästy, ei tavoitetta pitäisi missään tapauksessa asettaa alemmaksi. Myös luonnonsuojeluliitto on jo pitkään esittänyt, että kannan kasvutavoitteeksi pitää asettaa vähintään 5–6 % vuodessa.

Norppa näyttää kaksihaaraista kieltään ja tuskailee nihkeää suhtautumista suojeluun.
Kuva: Ari Kuusela.

Tämä aiempaa suurempi kannan kasvutavoite ei kuitenkaan mennyt suojelutyöryhmässä läpi. Kompromissiksi tuli 3–6 % vuodessa, mikä ei tietenkään aseta minkäänlaisia paineita suojelun tehostamiselle eikä esimerkiksi verkko-kalastusrajoitusten tiukentamiselle seuraavalla asetuskierroksella. Tekstiin lisättiin kuitenkin lausuma: "Suojelutyöryhmä on ottanut huomioon sosioekonomiset näkökohdat suojelun paikallisen hyväksyttävyyden saavuttamiseksi. Asetettu tavoitekasvun minimitalavoite on siten pienempi kuin mitä kannan pitkän tähtäimen kasvun suojelubiologiset seikat puoltaisivat."

Saimaannorpan suojelun strategia ja toimenpidesuunnitelma 2022 luovutetaan ympäristöministerille toukokuussa.

Kuutit syntyvät juuri nyt

Metsähallitus päätti viime vuoden puolella, että apukinoksia kolataan jatkossa joka talvi varmuuden vuoksi. Vaikka lunta tulisikin, talven aikana voi tulla pitkiä lauhjoja jaksoja ja kevät edetä liian aikaisin. Apukinokset kestävät tällaisissa tilanteissa luonnonkinoksia paremmin.

Niinpä tammikuussa koko Saimaan alueella kolattiin noin 190 apukinosta satojen vapaaehtoisten voimin. Etelä-Karjalassa luonnonsuojeluliitto järjesti vapaaehtoisille kolaustalkoot vastuualueellaan. Alueella kolattiin neljä kinosta. Myös Etelä-Savossa järjestettiin talkoot, joissa kolattiin kaksi kinosta. Lisäksi luonnonsuojeluliiton aktiiveja on osallistunut muiden järjestämiin kolaustalkoisiin eri puolilla Saimaata.

Etelä-Karjalan talkoista julkaistiin [blogi](#) ja [juttu](#) Luonnonsuojelija-lehdessä.

Juuri nyt kinokset ovat käytössä. Norpilla on nyt mahdollisuus valita ja rakentaa useita vaihtopesiä, kun myös luonnonkinoksia on muodostunut runsaitten lumisateiden seurauksena. Tällä hetkellä pesimäolosuhteet vaikuttavat hyviltä. [Metsähallitus tiedotti](#) tilanteesta 10.2. Vielä kun ihmiset ymmärtävät antaa pesimärauhan ja välttävät liikkumista Saimaan rantakinosten tuntumassa, jotta imetys ei häiriinny, voimme odottaa hyvää kuuttitulosta.

Apukinokset tarkistetaan ja perinteiset pesälaskennat tehdään myöhemmin keväällä, kun kinokset romahtavat. Toivotaan kuitenkin, että kevät ei etene liian vauhdilla, jotta kuutit ehtivät vahvistua vielä tovin pesien suojassa. Vieroitusvaiheessa hyvässä kunnossa olevalla kuutilla on paremmat mahdollisuudet selviytyä ensimmäisen vuoden vaaroista kuin esimerkiksi häiriytyneestä imetyksestä kärsineellä lajitoverillaan.

Apukinoksia tehtiin talkoilla Etelä-Karjalassa 15.1. Ensin tarkistettiin, että jää on tarpeeksi paksua ja että vettä on riittävästi jään alla. Paikalle kolattiin vähintään 8 x 3 x 1 m:n kokoinen kinos. Ja sitten syötiin eväät. Kuvat: Hanne Kosonen.

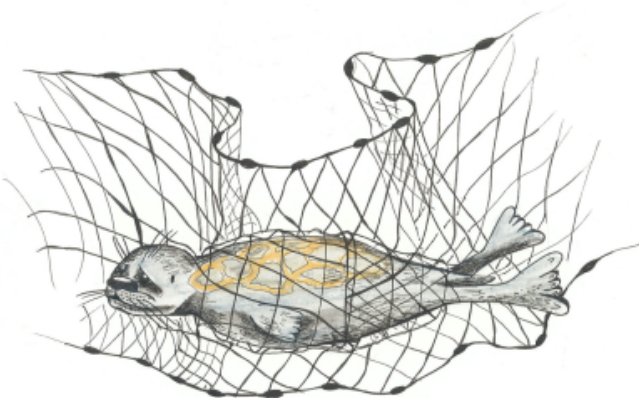
Verkot uhkaavat edelleen norppia

Viime vuonna tietoon tuli kolme kalanpyydyskuolemaa, joista yksi oli tapahtunut jo vuonna 2015. Tänä vuonna [ensimmäinen uutinen](#) verkkoon tukehtuneesta norpasta tuli 21.2. Pitkäaikaisen tilastoinnin perusteella tiedetään, että noin kolmasosa kaikista norppien verkkokuolemista tapahtuu talvella. Vaikka keskustelu ja kiistely ovat viime aikoina kilpistyneet rajoitusten laajentamiseksi heinäkuulle, on muistettava, että verkkokalastus on vaarallista norpille ympäri vuoden. Norppien verkkokuolemista esiin nousee myös eläinsuojelukysymykset: kuolema on tuskallinen tukehtuminen, ja kuolinkamppailu kestää kymmeniä minuutteja. Verkkokalastus Suomessa on maailman ja Euroopan mittakaavassa hyvin poikkeuksellinen oikeus, mitä muualla ei samassa laajuudessa ole.

Miksi kalanpyydyskuolemien lopettaminen on niin tärkeää? Eihän kuolemia ole kuin muutama vuodessa. Tässä keskeisimmät perusteet:

1. Tilastoidut kuolemat ovat vain tietoon tulleita. Metsähallitus on arvioinut, että todellinen luku on 2–3-kertainen ilmoitettuun nähden. Tämä tarkoittaa pahimmillaan yli 20 verkkoon kuollutta kuuttia ja norppaa vuodessa.
2. Kun nämä lukemat kertautuvat joka vuosi, valtava määrä norppia ja niiden geeniperimää menetetään. Kannan kasvu on hidasta.
3. Kalanpyydyksiin jäävät yleisimmin kuutit ja nuoret norpat. Ne eivät koskaan ehdi lisääntyä ja levittää perimäänsä eteenpäin. Kun norppien geneettinen monimuotoisuus vähenee koko ajan, se tekee lajista entistä haavoittuvamman ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja uhkatekijöitä kohtaan.
4. Saimaannorppa on erittäin uhanalainen ja kanta on pieni. Jokainen kalanpyydykseen kuollut yksilö on suuri menetys ja turha kuolema, joka on estettävissä.
5. Kalanpyydyskuolemat on sellainen norppakantaa verottava tekijä, johon voimme vaikuttaa, mikäli vain tahtoa on. Muihin uhkatekijöihin (ilmastonmuutos, kannan pirstoutuneisuus, häiriö) meidän on vaikeampi vaikuttaa ainakaan nopealla aikataululla.
6. Kanta on pirstoutunut eri vesistöalueille epätasaisesti. Vähiten norppia ja syntyvyyttä on Saimaan reuna-alueilla, joissa on myös puutteelliset verkkokalastusrajoitukset. Erityisesti näillä alueilla yhdenkin norpan tai kuutin ylimääräinen kuolema voi olla kohtalokas sen alueen populaatiolle.

Kalanpyydyskuolemien poistaminen uhkatekijöiden listalta on siis juuri se keino, jolla voimme konkreettisesti pienentää norppien ja erityisesti nuorten yksilöiden kuolleisuutta ja vahvistaa norppakannan kasvua.

Lähes kaikille kalastajille norppa sivusaaliina on järkytys. Tavallista on, että tämän ei uskota osuvan omalle kohdalle. Verkkokalastus vähenee erityisesti nuorempien sukupolvien keskuudessa. Verkkokalastuksesta kannustetaan luopumaan mm. Vaihda verkot katiskaan -tapahtumissa, joissa vastaanotetaan vanhoja verkkoja. Kuvat: Terhi Wermundsen ja Kaarina Tiainen.

Norppaturvallinen kalastus

Katiskatalkoot ja -tapahtumat

Kun tapahtumia voidaan taas järjestää, tulee tarjolle [Saimaa-katiskan](#) rakennustalkoita. Tällä hetkellä talkoita on suunnitteilla eri ryhmille, mm osakaskunnille ja oppilaitoksille. Mutta myös yleisiä talkoita on tarkoitus järjestää. Tarkempia päivämääriä ei ole lyöty vielä lukkoon. Mikäli talkoot kiinnostavat, niistä voi kysellä Etelä-Savon ja Etelä-Karjalan piirien toimistoista marjaana.kovanen@sll.fi, kaarina.tiainen@sll.fi tai hanne.kosonen@sll.fi. Tai jos haluat, että tulemme pitämään katiskatalkoot jollekin ryhmälle tai yhteisölle, ota yhteyttä.

Katiskatalkoissa on mahdollista rakentaa itselleen norppaturvallinen Saimaa-katiska tarvikehintaan 25 €. Katiskan voi rakentaa myös luonnonsuojeluliiton Vaihda verkot katiskaan -tapahtumia varten. Nämä katiskat jaetaan ilmaiseksi Saimaan alueen vapaa-ajan kalastajille kunhan he lupautuvat pidättäytymään verkkokalastuksesta norppa-alueilla. Seuraava Vaihda verkot katiskaan -tapahtuma järjestetään Lappeenrannan Linnoituksessa 18.6.

Talvi ja kevät on hyvää aikaa rakentaa Saimaa-katiskoja.
Kuva: Hanne Kosonen.

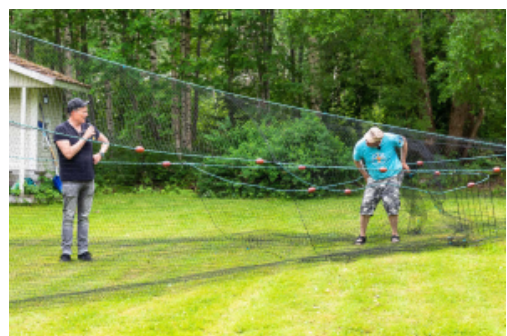
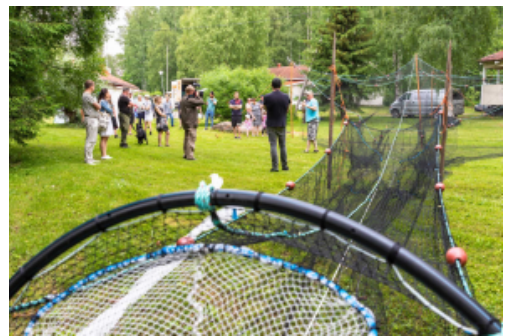
Katiskalla voi kalastaa myös talvella. Kuva: Markku Tissarinen.

Norppaturvallinen rysä

Luonnonsuojeluliiton Etelä-Savon piirissä on alkanut Tuuliais-
sen säätiön rahoittama [rysähanke](#). Tavoitteena on levittää tietoa norppaturvallisesta kaupalliseen kalastukseen soveltuvasta rysästä, laatia ohjeet sen rakentamista varten sekä esitellä rysää ja sillä kalastamista eri tapahtumista. Mahdollisesti ensi vuoden puolella järjestetään myös rysärakennuskurssi. Samalla viestitään siitä, miten kuluttaja voi valinnoillaan edistää norppaturvallista kalastusta.

Rysähanketta tehdään yhteistyössä Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hankkeen sekä kaupallisen kalastajan Juha Taskisen kanssa. Ensimmäinen rysän esittelytilaisuus on Lappeenrannassa 18.6. Vaihda verkot katiskaan -tapahtuman yhteydessä. Tällöin esitellään myös kehittelyvaiheessa olevaa nk. jokamiesrysää, joka soveltuu vapaa-ajankalastajille.

Etelä-Savon piirissä rysähankkeesta vastaa marjaana.kovanen@sll.fi, p. 044 776 4230.

Suurta rysää voidaan esitellä kuivalla maalla kunhan vain tilaa on riittävästi. Kari Hietalahti ja Juha Taskinen esittelivät rysää kesällä 2021 Juvan Koikkalassa. Kuvat: Hanne Kosonen.

Ympäristökasvatus

Ihmisen ja norpan yhteiseloä edistävä CoExist hanke

Suomalais-venäläinen [Norppa CoExist-hanke](#) loppuu maaliskuun lopussa. Vallitsevista hankaluuksista johtuen hanketta on jouduttu muokkaamaan useaan kertaan näiden kolmen vuoden aikana. Ja vielä aivan loppumetreilläkin elämme uudenlaisten epävarmuuksien ja hämmennysten keskellä. Luonnonsuojeluliitto on kuitenkin selviytynyt osuudestaan kohtuullisen hyvin, vaikkakin myös meidän suunnitelmiamme on jouduttu hankkeen aikana muuttamaan välillä nopeallakin aikataululla.

Vuoden vaihteessa CoExist-hanke sai rahoittajalta palkinnon hyvästä viestinnästä. Kiitokset toki aina lämmittävät mieltä – varsinkin kun ne tulivat koko tälle hankkeelle, jossa partnerit ovat välillä hankalissakin tilanteissa pitäneet yhtä ja kulkeneet kohti asetettuja tavoitteita hyvässä hengessä. Kuva: Kaarina Tiainen.

CoExist-hanke vedetään loppuun asti vauhdikkaasti:

- * Opettajille ja kasvattajille suunnattu materiaali esiteltiin kahdessa tilaisuudessa joulukuussa ja tammi-kuussa. Palautetta saatiin, kuvaesitykset ja opaskirjat on nyt viimeistelty, ja lähiaikoina ne ovat kaikkien käytössä.
- * Etelä-Karjalassa vietettiin helmikuun lopussa kouluissa ja päiväkodeissa [eräviikkoa](#). Luonnonsuojeluliitto tarjosi oppitunteja norppateemalla sekä norppaturvallisen katiskan rakennustyöpajoja. Tarjonta oli niin suosittua, että eräviikko buukattiin nopeasti täyteen: vierailimme viikon aikana viidessä koulussa ja kahdessa päiväkodissa. Tavoitimme yli 300 eri ikäistä lasta ja nuorta sekä heidän opettajansa. Koska kaikki eivät saaneet vierailuja eräviikolle, aloitimme jo helmikuun alussa ja jatkamme maaliskuussa vierailuja eräviikon hengessä. Eräviikkoa organisoinut EKL ry (Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry) [tiedotti](#) eräviikosta 15.2.

Eräviikolla norppatietoutta ja katiskanrakennusosaamista vietiin Lönnrotin, Savitaipaleen ja Vuoksenniskan kouluille, Lappeenrannan Steiner-koululle sekä Keltun päiväkotiin. Lemin koulukeskuksessa norpan elämään tutustuttiin ulkoaktiiviteettien avulla. Kuvat: Hanne Kosonen, Kaarina Tiainen ja Anne Kuhanen.

* Kuutin synttäreitä vietettiin Lappeenrannan Kehruuhuoneella Nestorinpäivänä 26.2. Tarjolla oli monenlaista norppa-aiheista toimintaa koko perheelle. Synttäreillä askarrettiin kortteja, laulettiin kuutille, jumpattiin, perehdyttiin norpan elämään, opittiin uutta niin norpasta kuin norppaturvallisesta kalastuksestaakin. Tapahtumassa kävi kolmen tunnin aikana noin 65 henkilöä. Paljon onnea kuutit!

Tunnelmia Kuutin synttäreiltä. Kuvat: Hanne Kosonen.

* Venäläisen kumppanin BFNC:n (Biologists for Nature Conservation) järjestämä loppuseminaari pidettiin etänä 22.2. Siihen osallistui noin 30 henkilöä niin Suomesta kuin Venäjältäkin. Seminaarissa kuultiin hankkeen eri osapuolten esityksiä toteutuneista toimenpiteistä. Myös luonnonsuojeluliiton esitys norppaympäristökasvatustyöstä esiteltiin seminaarissa. BFNC teki hankkeesta englanninkielisen [esitteen](#).

* Venäläiset yhteistyökumppanimme Lahdenpohjan piirissä järjestävät tänä keväänä alueen lapsille runo- ja kuvituskilpailun laatokannorpasta. Valitettavasti meillä ei ole mahdollisuutta tänäkään vuonna päästä paikan päälle tutustumaan kilpailun töihin ja juhlimaan Laatokkaa, mutta toivottavasti saamme kesän kynnyksellä viestejä siitä, millaisia runoja ja kuvitustöitä lapset ovat tehneet.

Kuva: Hanne Kosonen.

Norpan Saimaa -kiertävä näyttely

Norpan Saimaa -mobiilinäyttely on valmis. Näyttelyn ensiesittely oli Kuutin synttärät -tapahtumassa. Seuraavaksi näyttely suuntaa lappeenrantalaiseen Kuusimäen kouluun ajalle 7.–18.3.

Näyttelyn voi varata esimerkiksi kouluille, päiväkodeille, kirjastoille tai muille yhteisöille. Näyttely on maksuton. Lisätietoja ja varaukset: marjaana.kovanen@sll.fi, p. 044 776 4230.

Pipolätkää norpan ja ilmaston puolesta

[Save Pond Hockey](#) on jo useampana vuonna järjestänyt pipolätkäturkauksia eri puolilla maata ilmastonmuutoksen vastaista työtä tukien. Lappeenrannassa pelattiin kaksi vuotta sitten samalla saimaannorpan hyväksi, ja samantaisia tavoitteita on tänäkin vuonna. Sunnuntaina 13.3. pipolätkäturkaus saapuu [Lappeenrantaan](#). Mukana on myös Lappeenrannan kaupunki ja liigajoukkue Saipa. Luonnollisesti Luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri kokoaa joukkuetta turnaukseen.

Viimeksi Lappeenrannassa pelattiin pipolätkää helmikuussa 2020. Kuva: Hanne Kosonen.

Luontokato ja ilmastonmuutos – luontotekoja tarvitaan

Ympäristöaiheet, yleensä ikävät uutiset ovat nykyään entistä näkyvämmiin esillä tiedotusvälineissä. Vaikka viime aikojen suuret otsikot ovat käsitelleet muita meitä ravistelevia kriisejä, on luonnon hätä noussut myös yhdeksi kriisiuutisten aiheeksi.

Luonnonsuojeluliitossa on alkanut [Luontokatokampanja](#). Kampanjan yhteydessä todetaan, että luontokato on todellisuutta myös Suomessa – ei vain jossain muualla. Kampanjan aikana myös kerrotaan, millaisia luontotekoja poliitikot, yritykset ja Suomessa asuvat ihmiset voivat tehdä.

Luontomme tulevaisuuteen liittyviä huolestuttavia uutisia saatiin myös IPCC:n (Intergovernmental Panel on Climate Change) raportin julkistamisen yhteydessä 28.2. Maapallon lämpeneminen vaikuttaa ravisuttavalla tavalla luontoon ja ihmisten elämään. Aiheesta uutisoivat mm. [YLE](#) ja [Helsingin Sanomat](#).

Sekä luontokato että ilmastonmuutos koskettavat konkreettisesti saimaannorppaa. Suojelutyössä on tosissaan ponnisteltava monella tavalla, jotta saamme kotoperäisen hylkeemme pelastettua.

Norppaterveisin

Kaarina Tiainen
saimaannorppa-asiantuntija
kaarina.tiainen@sll.fi
p. 050 530 3270

Sanna Leppänen
ympäristökasvattaja, ENI CBC CoExist -hanke
sanna.leppanen@sll.fi
p. 040 528 0785

Hanne Kosonen
Hankekoordinaattori, norppatiedottaja
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
hanne.kosonen@sll.fi
p. 040 194 1885

Marjaana Kovanen
Hanketyöntekijä
Yhteinen saimaannorppamme LIFE
marjaana.kovanen@sll.fi
p. 044 776 4230

Yhteinen saimaannorppamme LIFE -hanke on saanut rahoitusta Euroopan unionin LIFE-ohjelmasta. Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.